

*Adviesraad Sociaal Domein*  
*Wergroep : Participatie*  
*Thema. : Inburgering*  
*Beleidsnota : "aan de slag"*

Leerdam 10 februari 2021

Geacht college,

Per 1 januari 2022 wordt er naar verwachting een nieuwe Wet inburgering van kracht. Uit diverse onderzoeken naar de huidige Wet inburgering komen namelijk tekortkomingen van de vigerende wet naar voren. Zo blijkt uit onderzoek dat onder het huidige stelsel een te groot beroep wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar en het aanbod van de taalcurssussen niet altijd past bij zijn behoeften. U heeft daarvoor een heldere en goed leesbare beleidsnota opgesteld. Hiervoor onze complimenten.

Op basis van de nieuwe wet worden eisen gesteld aan de beleidsontwikkeling en de invoering van de nieuwe wet. De nota "aan de slag" biedt voldoende inzicht in de noodzakelijke veranderingen en aanpak door de gemeente Vijfheerenlanden. U heeft de adviesraad sociaal domein gevraagd een advies dan wel zienswijze in te dienen. We voldoen graag aan dit verzoek. Dit is het eerste advies van de nieuwe adviesraad Vijfheerenlanden.

De gemeente krijgt de regie op de inburgering. Bij deze wettelijke taak van de gemeente hoort ook inzicht te worden gegeven in de financiering. Welk deel is voor de gemeente en om hoeveel gaat het per jaar? De nota "aan de slag" bevat veel voornemens, prima, maar dan hoe, wie, wat en met welke resultaten? Het ontbreekt aan getallen en prestatieafspraken.

De inburgeringsplichtigen krijgen bij de gemeente zo snel mogelijk een brede intake welke aansluit op de voorinburgering vanuit het AZC. Interessant is ook te weten wat we moeten verstaan onder een warme overdracht? Mogelijk kan daar verduidelijking in komen.

De brede intake geeft inzicht in de startpositie en ontwikkelingsmogelijkheden van de inburgeringsplichtigen. De gemeente maakt voor alle inburgeringsplichtigen een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Het betreft een door de gemeente opgesteld trajectplan gericht op het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage. Gaat de gemeente ook acteren op mensen die zich niet actief inzetten om in te burgeren? En op welke wijze is zij voornemens dat te doen? Is daarvoor voldoende instrumentarium beschikbaar en wettelijke ruimte? Wanneer migranten uitgeprocedeerd zijn en en weg moeten uit de gemeente hoe worden ze dan gevolgd en de door de gemeente geleverde inspanningen overgedragen om te voorkomen dat mensen in de illegaliteit verdwijnen. Dat moet o.i. worden voorkomen.

Er staat in de nota dat de huisvesting voor de migranten uit gemeentelijke middelen worden betaald. Welke zijn dat? Er heerst onder Nederlanders die wachten op huisvesting onvrede omdat asielzoekers voorrang krijgen bij de toewijziging van huisvesting. Transparante informatie en communicatie over dit onderdeel van de nota naar de inwoners is van groot belang om draagvlak voor de opvang van inburgeringsplichtigen te vergroten. Deze transparantie in beleid geldt even zo voor arbeidsparticipatie. Ook in het banencircuit omdat er onvoldoende werk beschikbaar is.

Voor de uitvoering van dit beleid heeft de gemeente besloten de uitvoering neer te leggen bij Avres en Vluchtelingenwerk. Een volkomen logische keuze gelet op de kennis en ervaring die daar al aanwezig is. We vragen ons daarbij wel af of er ook al voldoende kennis is ten aan van het financieel ontzorgen en het afschaffen van het leenstelsel. Zorgt Avres er voor dat migranten 1 vaste begeleider hebben? Dat lijkt ons voor de voortgang erg bevorderlijk.

De Adviesraad Sociaal Domein Vijfheerenlanden (ASD) vindt de keuze voor een uitvoeringsorganisatie met een grote mate van vrijheid van handelen legitiem en begrijpelijk. We nemen daarbij wel aan dat de gemeente daartoe prestatieafspraken maakt of al heeft gemaakt met de uitvoeringsorganisatie. Deze afspraken zijn o.i. daarbij gebaseerd op concrete, meetbare en effectieve doelen die door de gemeente worden geformuleerd en betrokken worden bij (tussentijdse) rapportages en evaluaties.

De uitvoering van elk afzonderlijk onderdeel van het participatiebeleid (huisvesting, taalonderwijs, arbeidsparticipatie) dient effectief te zijn en de doelen moeten specifiek en meetbaar worden geformuleerd opdat controle mogelijk wordt via rapportages. We kunnen in de nota geen duidelijke indicaties vinden van controle en verantwoording of van deze afspraken hoe de gemeente als regievoerder de uitvoeringsorganisatie kan volgen en controleren.

De ASD vraagt zich af of de gemeente ook een subsidieaanvraag bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft ingediend voor een pilot Brede intake en Plan Inburgering en Participatie (PIP).

De ASD wil de effectiviteit van het gemeentelijk arbeidsmarktparticipatiebeleid goed volgen en beoordelen op basis van specifieke en meetbare doelen. De nota inburgering "aan de slag" is een goede eerste stap om inburgering op te pakken op basis van de nieuwe wet. Inburgeraars hebben recht op goede kansen in te burgeren en volwaardig deelgenoot te worden van onze gemeenschap.

De wetgever verwacht van de gemeente dat zij bij het uitvoeren van deze regierol en haar integratiebeleid ook de verbinding maakt met andere beleidsterreinen (in het bijzonder aan het arbeidsmarktparticipatiebeleid). Het nieuwe beleidskader dient dan ook te voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen en taken die de gemeente onder het nieuwe inburgeringsstelsel krijgt. Zo is de gemeente straks verantwoordelijk voor de kwaliteit van het inburgeringsaanbod voor statushouders en moet zij bij signalen van misstanden handelen. Verder moet de gemeente onder het nieuwe stelsel de voortgang van de integratie van de statushouder bewaken. Volgens de ASD is het van belang dat in dit nieuwe beleidskader specifieke en meetbare doelen voor de integratie van statushouders zijn opgenomen (in ieder geval voor de thema's arbeidsmarktparticipatie, huisvesting en taalonderwijs), zodat de gemeente voortaan de effectiviteit van haar integratiebeleid kan volgen, meten en zonodig bijstellen.

Uit onderzoek komt regelmatig naar voren dat het lastig wordt gevonden om specifieke en meetbare doelen op te stellen voor de arbeidsmarktparticipatie van inburgeraars. Volgens de ASD wordt het beleid beter toetsbaar wanneer het nieuwe beleidskader inzicht geeft in welke (beleids-)instrumenten de gemeente inzet of laat inzetten door de uitvoeringsorganisatie om haar doelen te bereiken en hoe deze bijdragen aan de effectiviteit van het beleid. Daarom bevelen wij het college aan om bij het opstellen van het beleidskader alle maatschappelijke, relevante partners te betrekken en te vragen om input bij het opstellen van doelen en de beleidsinstrumenten. We zouden u willen adviseren gebruik te maken van de ervaring van inburgeringsplichtigen uit de achterliggende periode. Reeds ingeburgerden met dezelfde migratie achtergrond zouden kunnen worden ingezet als buddy, dus eigenlijk een migranten-buddy naast een Nederlandse-buddy.

Ook organisatie die ervaringen hebben met de inzet en begeleiding van inburgeringsplichtigen zouden actief bevroegd en betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van beleid. Dit indachtig de strategische visie van het college: *We pakken onze doelstellingen samen met onze partners op.*

De ASD is van mening dat meer nadruk moet liggen op de taalvaardigheid die minimaal van niveau B2 dient te zijn om goed te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en te kunnen deelnemen in de maatschappij. Dat vereist leerkrachten met een gedegen taalkundige opleiding. Dit geldt ook voor de inzet van vrijwilligers. Voor jeugdige statushouders moet een opleiding worden aangeboden die minimaal de starters kwalificatie geeft of aanvullende opleidingen biedt als men al een opleiding heeft die hier niet wordt erkend. Dit kost geld, maar dat wordt uiteindelijk bespaard omdat mensen korter in een uitkering zitten omdat ze veel meer kansen hebben op de arbeidsmarkt. Uiteindelijk dus een win-win-situatie. We pleiten er dan ook voor een dergelijke visie voor de langere termijn en perspectief voor inburgeringsplichtigen nadrukkelijker te formuleren.

Inburgeraars doorgeleiden naar de bibliotheek als gezellige plek stelt wel eisen aan de taligheid. Naast volwassenen moet ook de taalontwikkeling van kinderen goed in beeld worden gehouden. Van groot belang voor de schoolcarrière van kinderen is verstandig spelen. Programma's als Opstapje of elementen ervan zouden in de gehele gemeente moeten worden aangeboden. Ook de speeltheek kan een rol spelen in taalontwikkeling en via de Stichting Leergeld bestaat de mogelijkheid voor financiële ondersteuning.

Tegenwoordig wordt van kinderen al veel verwacht op basis van thuis geleerde taalvaardigheid en het gebruik van (ontwikkelings-)speelgoed.

De ASD mist binnen de speerpunten van de nota aandacht voor de emancipatie van de vrouw. We zouden hieraan graag meer aandacht willen zien gegeven. Het is van groot belang emancipatie van vrouwen te stimuleren als een van de succesfactoren voor een geslaagde integratie. Zeker omdat in andere culturen sprake is van een andere rolverdeling tussen man en vrouw.

## Samenvatting advies

### Beleid

- Stel prestatieafspraken op voor de uitvoeringsorganisaties die gebaseerd zijn op specifieke en meetbare doelen en financiële cijfers. Geef deze als kader mee voor periodieke rapportages en evaluatie om zo nodig het beleid snel te kunnen bijstellen.
- Houd actief rekening met culturele verschillen waar het gaat om de emancipatie van vrouwen. Zorg voor de inzet van een passend instrumentarium deze emancipatie actief te bevorderen.

### Taal

- Zorg voor een professionaliseringsslag in de taalactivering en opleiding van vrijwilligers omdat dit de basis is voor integratie en maatschappelijke participatie.
- Zorg voor specifieke aandacht aan kinderen voor hun totale ontwikkeling door de inzet van bibliotheek, speeltheek en verenigingen voor sport en cultuur.
- We pleiten er voor een visie voor de langere termijn te ontwikkelen waarin het perspectief voor inburgeringsplichtigen ten aanzien van taalontwikkeling en opleiding nadrukkelijker wordt geformuleerd.

### Arbeidsparticipatie

- De basis voor een succesvolle arbeidsparticipatie vraagt primair om een goede beheersing van de taal.
- Betrek maatschappelijke partners bijvoorbeeld (werkgevers, werknemers, onderwijs en vrijwilligersorganisaties) bij de ontwikkeling van het participatiebeleid ten aanzien van inburgering.

De ASD adviseert sterk te focussen op de monitoring van en de rapportage over de integratie van inburgeraars op de arbeidsmarkt op basis van vooraf concreet en meetbaar geformuleerde doelen en resultaten. Zorg er tevens voor dat de informatievoorziening door de uitvoeringsorganisatie aan de gemeente en inwoners transparant en op orde is, zodat de effectiviteit van de uitvoering van het beleid gemeten kan worden en monitoringsgegevens gebruikt kunnen worden voor beleidsaanpassing en periodieke evaluatie. Dit alles met het oog op de regierol van de gemeente en vooral om een zo optimaal mogelijk inburgeringstraject binnen de gemeente Vijfheerenlanden te realiseren.

Investeren in goede inburgeringstrajecten zien wij als een win-winsituatie voor inburgeraar ten aanzien van participatie in brede zin en is op termijn ook maatschappelijk kosteneffectief.